Lietas arhīva Nr. A42-00886-18/27
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:0410.A420288117.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 10.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Pūcīte,

piedaloties atbildētājas Olaines novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Olaines novada domes pilnvarotajai pārstāvei Ilzei Jackunei,

atklātā tiesas sēdē, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicējas /pers. A/ pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts aprūpes pabalsts 90 *euro* mēnesī par laika periodu no 2017.gada 23.janvāra līdz 2017.gada 30.septembrim.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja 2017.gada 20.jūnijā vērsās Olaines novada pašvaldības aģentūrā „Olaines sociālais dienests" (turpmāk – sociālais dienests), lūdzot piešķirt viņai aprūpes pabalstu 90 *euro (lietas 92.lapa)*.

Sociālā dienesta Sociālās palīdzības un sociālā darba nodaļas vadītāja ar 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.4243 (turpmāk – Lēmums) atteica piešķirt pieteicējai aprūpes pabalstu *(lietas 11.lapa)*. Lēmums argumentēts šādi.

[1.1] Pieteicēja nav izmantojusi tiesības pieprasīt aprūpes mājas pakalpojumu un nav vērtēti apstākļi, kas varētu ierobežot sociālā dienesta iespējas sniegt aprūpes mājas pakalpojumu personai.

[1.2] Pieteicējai ir likumīgais apgādnieks /pers. C/, kura ienākumi par pēdējiem trim mēnešiem ir pietiekami, lai sniegtu materiālo palīdzību mātei (pieteicējai).

[1.3] Iestādē nav iesniegta izziņa, kas apliecinātu, ka personai nepieciešama ilgstoša kopšana (nepārtraukti, vairāk nekā sešus mēnešus).

Par Lēmumu pieteicēja, cita starpā, izteica iebildumus savā 2017.gada 10.jūlija iesniegumā *(lietas 88. – 91.lapa)*, kuru adresēja Olaines novada domes priekšsēdētājam, deputātiem un Rīgas domei.

Olaines novada domes (turpmāk – dome) priekšsēdētāja pirmā vietniece 2017.gada 24.jūlija vēstules Nr.1-8./13101 *(lietas 21.lapa)* 2.punktā izskaidroja pieteicējai aprūpes pabalsta piešķiršanas kārtību un uzskaitīja sociālā dienesta iepriekš pieņemtos lēmumus attiecībā uz aprūpes pabalstu pieteicējai.

[2] Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā *(lietas 4.un 60.lapa)*. Pieteikums daļā par aprūpes pabalstu argumentēts ar apstākli, ka iestāde nav ņēmusi vērā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumu. Tajā norādīts pieteicējas veselības stāvoklis, atbilstoši kuram pieteicējai ir ierobežotas pašaprūpes spējas.

[3] Dome rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu *(lietas 67. – 74.lapa)* norāda, ka pieteikums nav pamatots un lūdz tiesu to noraidīt.

Papildus dome paskaidro, ka aprūpes pabalsta mērķis ir sniegt īslaicīgu materiālo pabalstu personai, kura pati nevar nodrošināt savas pamatvajadzības veselības problēmu dēļ un ko apliecina ārsts, un ja tai nav likumīgo apgādnieku, kas varētu nodrošināt aprūpi, un ja objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams nodrošināt aprūpes mājās pakalpojumu. Pieteicēja nav lūgusi aprūpes mājās pakalpojumu.

Lai gan pieteicējai ir izskaidrota aprūpes pabalsta saņemšanas kārtība un ir sniegta informācija par viņas tiesībām saņemt aprūpes mājās pakalpojumu, pieteicēja turpina ignorēt sociālā dienesta piedāvājumus par aprūpes mājās pakalpojumu un pieprasa aprūpes pabalstu.

Pieteicējai nav izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Secināms, ka pieteicējai nav nepieciešama pastāvīga aprūpe 24 stundas diennaktī.

[4] Tiesas sēdē domes pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, uzklausījusi atbildētājas pilnvarotās pārstāves paskaidrojumus, kā arī izvērtējusi lietas materiālos esošos pierādījumus to savstarpējā kopsakarā, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms turpmāko apsvērumu dēļ.

[6] Tiesa konstatē, ka pieteicēja lūgusi piešķirt viņai aprūpes pabalstu 90 *euro* mēnesī.

[7] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) judikatūrā ir nostiprinājusies atziņa, atbilstoši kurai, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies. Ja tiesa norāda uz kādu

obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. Turklāt šādā gadījumā tiesa nav saistīta tikai ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājies, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu (*sk., piemēram, Augtākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*).

Vienlaikus tiesa ir atzinusi, ka, kaut arī lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai parasti jāvērtē spēkā esošā tiesību norma, šim principam ir izņēmumi. Viens no šādiem izņēmumiem attiecas uz sociālajās tiesībās noteiktā labuma gūšanu. Sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa (tiesību normas grozīšana vai izslēgšana) neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad viņa ar iesniegumu par šā labuma saņemšanu vērsās iestādē *(sk. Augstākās tiesas 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-430/2007 21.punktu, 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-431/2007 14.punktu, 2009.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-334/2009 11.punktu)*.

Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai pieteicējai ir tiesības sagaidīt no pašvaldības, ka viņai tiek piešķirts aprūpes pabalsts 90 *euro* mēnesī.

Tiesa, pārbaudot minēto, vērtēs tos tiesiskos un faktiskos apstākļus, kas pastāvēja brīdī, kad viņa vērsās iestādē ar iepriekšminēto lūgumu.

[8] Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pantu sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdalību savas situācijas uzlabošanā.

Minētā likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabinets un pašvaldību domes, bet atbilstoši panta trešajai daļai – kārtību, kādā saņemami pašvaldību sniegtie sociālie pakalpojumi, nosaka pašvaldību saistošajos noteikumos.

Olaines novada domes 2015.gada 28.janvāra saistošo noteikumu Nr.2 „Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālajiem pabalstiem Olaines novadā" (turpmāk – Noteikumi Nr.2) 45.punkts noteic, ka pabalstu aprūpei 45 *euro* mēnesī piešķir vecuma pensijas saņēmējam vai personai ar invaliditāti, ja personai atsevišķi vai personas ģimenei piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes statuss, un ja:

1. tas nesaņem valsts kopšanas pabalstu (45.1.apakšpunkts):
2. sociālais dienests nevar nodrošināt aprūpi mājās (45.2.apakšpunkts);
3. tam nav likumīgo apgādnieku (45.3.apakšpunkts);
4. tam nepieciešama ilgstoša kopšana (nepārtraukti vairāk nekā sešus mēnešus), ko apliecina ārsta izziņa (45.4.apakšpunkts).

[9] Lietā nav strīda, ka pieteicēja iesnieguma pašvaldībai iesniegšanas brīdī bija otrās grupas invalīde *(lietas 133.lpa)*.

Savukārt, izvērtējot Noteikumu Nr.2 45.punktu, tiesa secina, ka pašvaldība ir noteikusi aprūpes pabalsta lielumu, kādu persona ir tiesīga saņemt, ja tā atbilst minēto noteikumu 45.punkta kritērijiem.

[9.1] Kā izriet no pieteikuma, pieteicēja vēlas, lai viņai būtu piešķirts iepriekš minētais pabalsts 90 *euro* mēnesī.

Tā kā Noteikumu Nr.2 45.punkts noteic aprūpes pabalsta lielumu 45 *euro*, pieteicēja nevar sagaidīt no pašvaldības, ka tā varētu pieteicējai piešķirt cita apmēra konkrēto pabalstu.

[9.2] Tiesa secina, ka pašvaldība Noteikumu Nr.2 45.punktā ir noteikusi kritērijus, kuriem vienlaicīgi jāizpildās, lai personai rastos tiesības uz aprūpes pabalstu. Tas ir, ja persona neatbilst kaut vienai no Noteikumu Nr.2 45.punktā noteiktajām prasībām, personai, nerodas tiesības sagaidīt no pašvaldības konkrētā pabalsta piešķiršanu.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicēja vēlas pabalsta piešķiršanu laika periodā no 2017.gada 23.janvāra līdz 2017.gada 30.septembrim.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējai ir piešķirts trūcīgas personas statuss no 2016.gada 1.oktobra līdz 2018.gada 31.martam *(lietas 10., 11.un 50.lapa)*.

Savukārt no Personas datu pārlūka konstatējams, ka pieteicējas deklarētā dzīvesvieta kopš 2003.gada 16.janvāra ir /Nosaukums A/, /adrese/. Minētā adrese kopš 2002.gada 18.decembra ir deklarētā dzīvesvieta arī pieteicējas dēlam /pers. C/.

Kā pareizi norādījusi atbildētāja, saskaņā ar Civillikuma 188.panta pirmo un otro daļu pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spējām uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli. Strīdus par uzturlīdzekļiem vecākiem vai vecvecākiem izšķir tiesa. Bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus vai vecvecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki vai vecvecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu.

Tādējādi secināms, ka pieteicējas dēlam /pers. C/ ir pienākums rūpēties par pieteicēju, proti, viņš ir atzīstams par pieteicējas likumīgo apgādnieku.

Lietā nav pierādījumu, kā arī pieteicēja nav norādījusi uz apstākļiem, kas /pers. C/ atbrīvotu no pienākuma rūpēties par pieteicēju. Turklāt, kā redzams no Personu datu pārlūka gan pieteicējas, gan /pers. C/ deklarētā dzīvesvieta ir vienā un tajā pašā adresē.

Kā izriet no lietas materiāliem sociālais dienests ir vērsies pie pieteicējas dēla saistībā ar pieteicēju par viņas apgādību, kā arī ir pārbaudījis pieteicējas dēla ienākumus un secinājis, ka viņam nav faktisko šķēršļu atbalstīt un uzturēt pieteicēju *(lietas 81.lapa)*.

Tādējādi secināms, ka neizpildās viens no kumulatīvajiem priekšnoteikumiem aprūpes pabalsta piešķiršanai.

Ņemot vērā minēto tiesa atzīst, ka iepriekš konstatētais ir pietiekams apstāklis, lai atzītu, ka pieteicējai nav tiesiska pamata sagaidīt no pašvaldības aprūpes pabalstu.

[9.3] Vienlaicīgi tiesa konstatē, ka pašvaldība papildus ir vērtējusi arī, vai izpildās citi Noteikumu Nr.2 45.punktā noteiktie priekšnosacījumi.

Tā attiecībā uz priekšnosacījumu, vai pieteicējai ir nepieciešama ilgstoša kopšana (nepārtraukti vairāk nekā sešus mēnešus), ko apliecina ārsta izziņa, konstatējams turpmākais.

Atbilstoši lietā esošajam Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2015.gada 10.decembra lēmumam Nr. /numurs/ *(lietas 133.lapa)*, pieteicēja no 2015.gada 20.novembra līdz 2017.gada 19.novembrim atzīta par otrās grupas invalīdi. Minētajā lēmumā secināts, ka pieteicējas veselības traucējumi ir par pamatu smagai invaliditātei. Tomēr vienlaicīgi konstatēts, ka pieteicējai ir viegli kustību un gaitas traucējumi. Minētajā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumā nav norādīts, ka pieteicējas veselības traucējumi ir tādi, kuru dēļ pieteicējai ir nepieciešama viņas kopšana.

Lietas materiālos atrodas ārsta neirologa 2016.gada 22.janvāra izraksts no pieteicējas ambulatorā pacienta medicīnas kartes *(lietas 77.lapa)*. Atbilstoši minētajam izrakstam ārsts rekomendējis pieteicējai mājas aprūpi 6 mēnešus. Savukārt ģimenes ārsts 2017.gada 13.janvāra izrakstā no pieteicējas ambulatorā pacienta medicīnas kartes *(lietas 79.lapa)* norādījis, ka pieteicējai nepieciešams palīgs saimniecības darbos 4 – 5 mēnešus.

Tādējādi tiesa konstatē, ka lietā citu pierādījumu pieteicējas kopšanas, kas saistīta ar viņas veselības stāvokli, nepieciešamībai nav. Savukārt no

iesniegtajiem pierādījumiem izriet, ka pieteicējai palīdzība ir bijusi nepieciešama mazāku laika periodu, nekā to paredz Noteikumi Nr.2. Tādējādi neizpildās vēl viens Noteikumu Nr.2 45.punktā ietvertais kumulatīvais nosacījums.

[9.4] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, nekonstatē, ka pieteicēja būtu vērsusies sociālajā dienestā ar lūgumu nodrošināt aprūpi mājās. Pieteicējas vienīgā vēlme ir saņemt naudas atbalstu.

Kā izriet no Noteikumu Nr.2 45.punkta, tad tikai tādā gadījuma, ja sociālajam dienestam nav resursu pašam sniegt aprūpes pakalpojumu mājās, ir pamats lemts par aprūpes pabalsta piešķiršanu, kura mērķis nodrošināt personai iespēju saņemt konkrēto pakalpojumu mājās no citiem aprūpes pakalpojuma sniedzējiem.

[10] Tiesa vērš pieteicējas uzmanību uz to, ka, mainoties faktiskajiem apstākļiem, viņa ir tiesīga atkārtoti vērsties pašvaldībā ar lūgumu par aprūpes pabalsta piešķiršanu.

[11] Ņemot vērā iepriekš secināto, tiesa atzīst Lēmumu par tiesisku, bet pieteicējas pieteikumu par nepamatotu un tādēļ noraidāmu.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš konstatēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. A/ pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts aprūpes pabalsts 90 *euro* mēnesī par laika periodu no 2017.gada 23.janvāra līdz 2017.gada 30.septembrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Pūcīte